3

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-CHIRURGICA
QUA
CASUS OPPIDO RARUS
SARCOMATIS
E PUDENDO MULIEBRI SECTIONE SUBLATI
HISTORIAM
CONTINENS
PRAESIDE
ABRAHAMO VATERO
PHIL. ET MED. DOCT. ET PROF. PUBL.
ANAT. ET BOTAN. SUBSTITUT. UT ET SOCIET.
IMPER. NAT. CUR. ET REG. BRITANN.
SODALI
PRO GRADU DOCTORIS
MORE MAIORUM OBTINENDO
D. MART. M DCC XXVIII.
H. L. Q. C.
AD DISCEPTANDUM EXPONITUR
a
IOH. DANIELE BEHRENSIO
TORGAVIENSI
MEDIC. PRACT.

VITEMBERGÆ,
LITERIS VIDUAE GERDESIAE.

EXPLICATIO FIGVRAE

Repraesentatur hac Figura Sarcoma insigne, ex uagina uteri, praemissa ligatura, resectum.

A. Totum Sarcoma, a parte postica uisum.

B. Collum tenuius, duorum digitorum transuersorum crassum, ubi resectio facta.

C. Corpus rotundum musculosum, e tumore prominens, uteri inuersi, ut fundus inferius, collum superius situm uideatur, figuram quodammodo referens.

D. Sectio per medium eius facta, ut interior substantia, quae tota ex fibris carnosis orbicularibus, cum intermixtis copiosis uasorum sanguiferorum dissectorum orificiis, componitur, oculis exponatur.

E. Pars reliqua Sarcomatis mollior, ac quasi lobosa, uaginae uterinae substantiam referens, corpus musculosum sustinens.

F. Sinus inter corpus musculosum et reliquam Sarcomatis partem.

G. Sulcus in corpore musculoso obuius.

B
F
G
C
A
D
E

Q. D. B. V.

Vterus foemininus, uti tum ob ſtructurae elegantiam, tum ob officii praeſtantiam, ſiquidem officinam generationis ac formationis foetus conſtituit, merito inter praecipua ſexus ſequioris organa refertur: ita ſi myriades morborum ex ipſo oriundorum, ac miſerrimas foeminas immaniter excruciantium conſideramus, non iniurius in ipſum quis erit, ſi ſentinam corporis pernicioſiſſimam ac lernam innumerabilium malorum eundem dixerit. Hunc equidem in paſſionibus ita dictis hyſtericis, modo aſcendere, modo deſcendere, nunc intra fauces irruere, nunc iterum in abdomen deuolui, aut per uniuerſum corpus diſcurrere et oberrare, cum mulierculis, ſenſu globi ex abdomine uerſus fauces aſcendentis, deceptis,

 mini-

minime credendum eſt. Conſenſus enim cu
omnibus uiſceribus internis, ac cum toto co
pore omnium iſtorum ſymptomatum atque i
numerarum praeterea aegritudinum hinc ind
ſuperuenientium cauſa eſt, adeo, ut, cenſent
Caſp. a Reies in Camp. Elyſ. iuc. Qu. XLVI. nullu
fere ſit morbus, qui a conſpurcatiſſimo ute
fonte, uti idem loquitur, dimanare non poſſi
idemque propterea minera malorum merit
ſit appellandus. Dudum iam e foro Medic
profligata eſt fabula, qua ueteres ſenſum, appe
titum motumque animalem utero tribuerunt
ut idem odoriferis gratis, naribus applicatis, ue
ſus fauces allici, a graueolentibus uero et foe
tidis repelli, in fugam uerti, et ad priſtinu
locum occupandum cogi poſſet. Sat abſon
propterea a *Roderico a Caſtro de Morbis Mulie
rum L. II. Cap. XVI. p.* 266. ad uterum prola
pſum repellendum commendatur, ut cauter
um actuale ignitum manu oſtendat Medicus a
obſtetrix, ac ſimulet partem ſe tangere uelle
uel ſi mulier timidiuſcula ſit, uiui mures filo l
gati cruribus repente ſubmittantur, ita enin
naturam retrahi, et cum ea uterum, aut quam
cunque aliam partem prolapſam. Quamui
uero uterus proprio niſu nullatenus ſe mouere
aut e loco ſuo diſcedere queat, idem tamen

uarii

uariis iniuriis e ſede ſua turbari ac ad inferiora propelli aut trahi poteſt, ita, ut non raro una cum uagina ſua euerſa ſinum pudoris ingrediatur. Sed non omnem tumorem e uagina prodeuntem, ad uteri prolapſum referendum eſſe, e ſequentibus paginis palam fiet, quibus caſum rariſſimum, et ob plurimas circumſtantias curioſiſſimum, Sarcomatis inſignis, prolapſum uteri mentientis, ſectione ſublati hiſtoriam continentem, in praeſenti Lectori exponimus.

CASVS.

Foemina XLVIII. annorum, ſeptem liberorum mater, ac ante ſeptem annos ultimum puerpera, a tribus annis, haemorrhagia uteri laborare coepit. Illa ſumptibus neceſſariis deſtituta, malo huic nihil, praeter remedia domeſtica, oppoſuit, ac praeterea laboribus durioribus geſtationibusque ponderum, unde haud dubie affectum hunc primum contraxerat, indulſit. Factum ita eſt, ut fluxus hic moleſtus frequentius rediret, indiesque augeretur, et quandoque aliquot librae ſanguinis fluidi et grumoſi unica uice confertim effunderentur. Elapſis, inter copioſas ſanguinis profuſiones, duobus circiter annis, illa tumorem intra uaginam percepit, qui ſenſim auctus totum ſinum pudoris reple-

repleuit, tandemque e pudendo protuberauit, et premendo uesicae collum et inteſtinum rectum, obſtructionem alui, urinaeque difficultatem, cum grauiſſimis lumborum doloribus excitauit, nec tamen ulla ratione ab illa repelli potuit. Quid fit? Foemina ſibi conſulere neſciens, nemine ob pudicitiam intempeſtiuam in conſilium uocato, pro ea, qua pollet, animi fortitudine, ne dicam audacia, cultrum arripit, partemque tumoris prominentem pugni magnitudine reſecat, mira opportunitate, quia ob corruptionem, nulla inde ſecuta haemorrhagia. Hoc autem facto, preſſio doloroſa non remittit, uti ſperauerat, potius augetur, et accedentibus conatibus, parturientium ſimilibus, poſtridie inter excretionem aluinam, ſubito prorumpit maſſa, capitis magnitudinem excedens, inſigni foetore, quia ſemiputrida fuit, et pondere ac tractione ad inferiora, moleſta. Vrgebat praeterea urinae ſuppreſſio, quam, non niſi digitis ſub pube intruſis, reddere potuit, ab hac etiam ſuper tumorem defluente ardor inſignis excitabatur, et inflammatio in tumore augebatur, adeo, ut totum pudendum ſub eodem creſcente abſconderetur. In tantis anguſtiis conſtituta noſtra, neceſſitate cogente, demum a Chirurgo auxilium petit. Hic ſtatim epithematibus

inflam-

inflammationi et putredini reſiſtentibus curam aggreditur, quibus per aliquot dies uſurpatis rem eo redegit, ut tumor quodammodo detumeſceret, ac ſinus pudoris, antea ſub eodem latens, conſpici poſſet. Nunc etiam patuit, totam illam maſſam a collo tenuiori, coloris albicantis, duorum digitorum craſſo, e uagina ſuſpendi. Sinus autem pudoris adeo arctus ac intus repletus fuit, ut digitis circa ceruicem tumoris ductis ac intruſis, nullus intra uaginam daretur aditus, nemoque aliter exiſtimare poſſet, quam uterum una cum uagina inuerſa elapſum eſſe. Cum ergo nulla repoſitionis ſpes ſuperſtes eſſet, nihil fuit reliquum, quam ut tumor ſemiputridus ac gangraenae proximus, tractione ac foetore inſigni moleſtus, ſectione tolleretur, quam tamen Chirurgus, grauitatem negotii penſitans, proprio auſu ſuſcipere noluit, meque propterea in conſilium adhibuit. Poſteaquam omnes circumſtantias mecum reputaſſem, tumoris magnitudinem, aegraeque ſtatum, quae, praeter praegreſſam ſanguinis iacturam, in praeſenti a calore praeternaturali, inquietudine ac uigiliis uiribus penitus exhauſta uidebatur, ob metum haemorrhagiae timendae, ſectionem primum disſuaſi, ne forte ſiniſter rei euentus, ac obitus foeminae, morti, uti apparebat, alias proximae, curae tribueretur.

Nihilo tamen ſecius, tumore ad ſphacelationem properante, ob quam femoribus contactu maculas nigras impreſſerat, aegrae, liberationem anxie efflagitanti, ac niſi cito auxilium feratur, reſectionem propriis manibus peragendam minanti, morem geſſimus, quia in caſu ancipiti, anceps potius, quam nullum remedium adhibendum fuit. Quamobrem, foemina ad omnem euentum praeparata, ſine temporis iactura ad ſectionem acceſſimus, et traiecta per ceruicem acu, filo incerato inſtructa, ligamentum iniecimus, poſteaque ſub ligatura tumorem abſcidimus. Euentus uoto reſpondit, et operatio ex animi ſententia peracta fuit, nulla inde haemorrhagia uel alio ſymptomate inſequente. Foeminam poſtea in lecto quiete repoſitam, medicamentis internis cordialibus, exterius epithematibus, inflammationi et putredini oppoſitis muniuimus. Vagina uteri, antea ad exteriora tracta, cum ligamento applicato paulatim in locum priſtinum receſſit, ut nunc digitos ſine negotio intra pudendum immittere, nec tamen finem attingere liceret, manifeſto indicio, tumorem e ſuprema uaginae regione deſcendiſſe. Praeterlapſa ita una alteraue ſeptimana, aegra ſenſim ad ſe rediit, uiresque amiſſas recuperauit, lentoque gradu incedere coepit. Remanſit

nihilo-

nihilosecius intus dolor pressorius, tumorque pedum oedematosus, antehac iam praesens, indies incrementa sumpsit, nec adhibitis remediis anticachecticis cessit, accedente insuper per interualla haemorrhagia copiosa, hydrops perfectus imminere uisus est. At quid fit? elapso fere dimidio anno, foemina in uagina quicquam pressione molestum percipit, quod digitis intrusis extractum, uinculum applicatum, maturatione paulatim liberatum, esse cognouit, nobisque exhibuit. Ab illo tempore tota rerum facies mutata est, foemina nunc optime ualet, in praesenti obstetricis munus Coswici suscepit, de nullo accidente amplius conqueritur, saltem quod pallor faciei de morbi superati magnitudine testetur. Notatu dignissimum autem inprimis est, illam, aetate satis prouectam, post tot tamque largas sanguinis profusiones, fluxum mensium regularem modicumque nunc experiri.

THES. I.

Sarcomatis abscissi delineatio.

Habes ita, Lector beneuole, historiam Sarcomatis e pudendo muliebri feliciter exsecti. Accedo nunc ad descriptionem ipsius tumoris, ut patescat, ad quodnam genus idem referri debeat. Eo consilio totam molem nobiscum abstulimus, ut eam domi accurate per-

lustrare possemus. In latere anteriori, quod oculis ante resectionem patebat, ob corruptionem nihil distincti uidere licuit, referebat enim rudem atque deformem massam. Sed tumore inuerso, ut facies posterior, antea uisum fugiens, luci exponeretur, in admirationem coniecti fuimus, cum uideremus, e medio ipsius prominere corpus oblonge rotundum, substantiae a reliquo tumore diuersae ac musculosae, uteri inuerso ordine elapsi figuram haud obscure exhibens, uti ex icone in fronte huius dissertationis posita patet. Inferius enim rotunditate cum fundo uteri conuenit, superius uero attenuatur, ac in collum angustius, substantiae albicantis ac tendineae terminatur, unde suspensa fuit tota moles, et quo loco resecta fuit, quod collum uteri quodammodo repraesentat. Admiratio nostra non parum aucta fuit, ubi, sectione in corpus illud musculosum iuxta longitudinem facta, interiora eius lustrauimus. Constat quippe idem ex fibris carnosis orbicularibus, ac, quod praeprimis attentionem meretur, per totam substantiam hiant orificia uasorum sanguiferorum dissectorum copiosissima, qualis est uteri transuerse secti facies. Adhibita tamen omni diligentia, nihil ouariis aut Tubis Fallopianis simile detegere potuimus, imo sectione repetita, eandem

dem ubiuis texturam internam, nullam uero intus cauitatem inuenimus. Reperitur autem a latere corporis musculosi insignis cauitas seu sinus oblongus et profundus, istud a reliqua tumoris parte seiungens. Residua Sarcomatis substantia, corpus musculosum ambiens et sustinens, ab hoc plane diuersa, consistentiae laxioris, mollioris, ac lobos et rugas monstrans, ut aliter iudicari non possit, quam eandem esse uaginae rugosae portionem. Pondus totius molis, expurgatis omnibus impuritatibus, est duarum librarum. Tandem etiam sciendum, Sarcoma, multo minori, quam naturali, magnitudine in figura exhiberi.

THES. II.

Tumorum e pudendo muliebri enatorum uarietas.

Antequam ad indagationem naturae atque originis sarcomatis huius, ac ad considerationem singularium in casu praesente concurrentium circumstantiarum nos accingamus, monendum est, admodum magnam esse uarietatem tumorum, e pudendo muliebri enatorum, tum ratione loci, ubi excrescunt, tum ratione consistentiae, magnitudinis, causarum, aliarumque conditionum. Ita pudendum externum, inprimis labia intumescunt ab inflammatione, oedemate, uel etiam abscessu, aut ubi in hernia inguinali intestina per processum uaginalem

In pudendo externo labiis, clitoride, et Nymphis orti.

peritonei intra eadem elabuntur. Praeterea ex cute labiorum aeque ac montis ueneris, eadem ſuperius coniungentis, naſcuntur tumores, exiguo principio, ſub forma uerrucarum, in enormem quandoque molem excreſcentes. *Adnaſcitur interdum inquit Seuerinus Med. Effic. p.119. alis pudendi muliebris tuberculum, principio puſillum, deinde magnis incrementis augeſcens, molle, concolor; contrectatu modisque ferme omnibus indolens. Scorto propendebat in labio pudendi minoris pineae magnitudine tuberculum, baſi minore, quam altero extremo pendulum, quod uno iam anno ſic ex paruo intumuerat. Conſtrictum uinculo die uno ac tantum non ſtupefactum, poſtridie reſecui; cute circumplexum craſſiſſima, plus media digiti latitudine.* Tuber ſcirrhoſum excidit *Marchettis*, cucurbitae magnitudine, quod ſuperius oſſi pubis adhaerens, utrumque pudendi latus, rimamque ipſam uelabat, puſtulis ſcatens malignis, ad radicem exulceratum, uti teſtatur *Bonet. Mercur. Compital. L. XVIII. p. 737.* Enormis iſtiusmodi tumor pondere XII. libras ſuperans e labio dextro mulieris reſectus, deſcribitur in diſſertatione, ſub Praeſ. Parentis An. MDCXCIII. habita, qua Hiſtoria et Cura Sarcomatis monſtroſi et cancroſi exhibetur. Praeter hos tumores ex labiis protuberantes, ex ipſo pudo-

pudoris ſinu externo, Clitoris atque Nymphae intumeſcentes et elongatae exteriora uerſus propendent, adeo, ut interdum Sectione remoueri debeant. Omnes tamen hactenus enumerati tumores cum noſtro Sarcomate nihil commune habent, utpote quod non e pudendo externo ſed ex ipſa uagina in lucem prodiit.

THES. III.

E uaginae uteri cauitate egreſſi tumores tamen non unius eiusdemque generis ſunt, ſed admodum diuerſi, quamuis ueteribus nomine prolapſus uteri ueniant. Vagina ipſa uteri, uti eſt canalis oblongus, a ſinu pudoris ad orificium uteri internum usque, inteſtini tenuis inſtar, expanſus, ita illa aeque, ac inteſtinum rectum, inuerſione duplicata pudendum non raro egreditur, et tumores inſignes exterius propendentes efformat. Firmiter quidem illa connectitur anterius collo ueſicae urinariae, poſterius inteſtino recto ac ſuperius orificio uteri interno, ut iſta uix loco moueri poſſe uideatur; nihilo tamen ſecius, utut longitudo eius naturalis non excedat ſex uel ſeptem digitos transuerſos ſine diſtractione, fibrae tamen illius relaxatae adeo elongari poſſunt, ut illa prolapſa quandoque ad genua usque propendeat. Facit huc praeprimis ſubſtantia ipſius membranoſa et muſculoſa, ac

E uagina propullulantes.

Vaginae ipſius inuerſae prolapſus.

ac inferius rugoſa, ob quam tantae diſtenſionis, tum in latitudine, pro transmittendo foetu in partu, tum in longitudine, in prolapſu, apta eſt. Sed nunc oritur quaeſtio, utrum uterus, uaginae iuxta orificium firmisſime connexus, ſemper et neceſſario ſimul extrahatur, an uero prolapſus uaginae fieri queat, utero in loco ſuo naturali permanente? De prolapſu uteri ipſius, tantopere controuerſo, in ſequenti Theſi diſpiciemus, nunc ſaltem quaeritur: utrum ſemper una cum uagina excidente e corpore extrahatur? Monendum autem ante omnia, diſtingui debere prolapſum uerum uaginae a tumoribus praeternaturalibus, in uagina e tunica interiori uel rugis ipſis intumeſcentibus enatis, qui non raro inſpicientibus impoſuerunt, ut illos prolapſum uaginae uel uteri ipſius crediderint, de quibus in ſubſequentibus pluribus agemus. Praeterea non ſemper tota uagina inuertitur ac prolabitur, ſed tantum portio eiusdem ſiue inferior, ſiue etiam in uno tantum latere, quo caſu non abſolute neceſſarium eſſe iudico, ut uterus ſimul exeat. Vbi uero tota uagina inuertitur et ad exteriora elabitur, fieri certe non poteſt, quam ut collum uteri, huic firmiſſime alligatum ad inferiora rapiatur, fundus uero libere in pelui fluctuans, tanquam pars magis mobilis, ſequatur.

tur. Neque tamen ſemper uterum ſimul extra pudendum egredi, niſi prolapſus nimis enormis ſit, ſed, uagina licet prolapſa, intra pubem ſubſiſtere, ſuadet non tantum ratio, ſed et exemplum foeminae *a Pechlino L. I. Obſ. XX.* adductum, quae uehementi et uaſta uaginae procidentia laborans, remedium optimum in grauiditate inuenit, cum qua ipſa lente tumor retractus fuit, mox iterum ad partum rediturus. Idque tanto magis contingit, quando obſtaculum quoddam egreſſum uteri impedit, uti teſtatur caſus *in diſſertat. de Grauiditate apparente* a me expoſitus; ubi tumor ouarii enormis impedimento fuit, quo minus uterus a uagina prolapſa intra pubem protractus, longius egredi poſſet, uti ſufficienter teſtabatur orificii interni intumeſcentia collique elongatio, tractione uaginae ac reſiſtentia tumoris ouarii inducta. Obſeruatur quidem in apice tumoris uaginae prolapſae hiatus; qui tamen non ſemper eſt orificium uteri internum, ſed ſinus ab ipſa uagina inuerſa, duplicato egrediente, efformatus. Nec longitudo tumoris euincit, uterum neceſſario ſimul elapſum eſſe, quia uaginae ſubſtantia fibroſa et rugoſa, tenſione ac ab humoribus intus ſtagnantibus relaxata, inſigniter extendi poteſt, uti apparet ex inteſtini recti prolapſu, quod, teſtantibus obſeruationibus Auctorum, aliquot ſpi-

thamarum, ad ulnae longitudinem egreditur; cum tamen tantam longitudinem non habeat in corpore, multo minus ubi istud in egressu duplicatur.

THES. IV.

Vterus ipse an eo usque prolabi possit, ut pudendum egrediatur?

Quamuis itaque absolutae necessitatis non sit, ut uterus una cum uagina elapsa extra abdomen semper excidat, ac praeterea inficiendum non sit, ipsam uaginam inuersam et tumidam, aut tumores praeternaturales in eadem natos, uti inferius uidebimus, quandoque foeminis, obstetricibus, imo Medicis ipsis imposuisse, ut uterum ipsum elapsum esse crediderint; neutiquam tamen propterea statuendum, uterum plane non posse prolabi, uti fecerunt *Kerckringius*, *Roonhusius*, *Meckeranus*, aliique, qui singularibus quibusdam obseruationibus adducti, prolapsum uteri uerum dari, negant, omnesque rident, qui uterum unquam extra corpus prolapsum esse sibi persuadeant. Hoc quidem uerosimile est, non omnes uteri procidentias, ab antiquis atque recentioribus Medicis obseruatas, tales fuisse. Fabulis etiam merito annumerandum esse iudicat *a Meckeren in Obseru. Anat. Med.* quae de uteri exstirpatione agentes, *Auensoar L. 2. C. 2. Anton. Beniuen. de Abdit. Morbor. Caus. C. II. VVierius, Zacut. Lusitan. Felix Plater, aliique* retulerunt, mulieres nempe,

pe, quibus uterus corruptus abſciſſus, non ſolum ſuperſtites manſiſſe, ſed et liberos procreaſſe. At ſi quis ideo cum praedictis Auctoribus omnem proptoſin uteri, a ſcriptoribus fide dignis annotatam, falſam, fictitiam et imaginariam dicere uellet, iniurius certe in hos foret. Inſtructus omnino eſt uterus ligamentis ſat ualidis, duplicis generis, nimirum teretibus atque latis, quibus idem ſuſtentatur ac firmatur, ut tanto oneri, grauiditatis tempore geſtando, ſufficere queat. Praeſtant id inprimis ligamenta lata, quae inter peluis latera atque uterum uaginamque interiecta, a reliqua parte, tubam inter atque teſtem intercedente, ob ſimilitudinem alae ueſpertilionum uocata, probe diſtinguenda eſſe, accurate monet *Clariſſ. Morgagn. Aduerſ. Anat. IV. Animad. XXVII. p.* 49. utpote quae peluis lateribus firmiter commiſſa, ligamenti uteri lati et officium et nomen ſeruare debent, cum alae ueſpertilionum tubae potius ligamenta appellandae ſint. Sed quis propterea cum *Kerckringio* uterum ſemper immobiliter loco ſuo conſiſtentem pronunciare uellet? Recte igitur *Pechlin. l. c. Iam ſi quis retinentium ligamentorum uim impedire credat, quo minus uterus prolabi poſſit, ſciat oportet, eandem quoque cauſam in uaginae lapſu adduci poſſe. Quid enim? Annon ſuis perinde ligamentis, usque ſatis firmis, ua-*

gina nectitur ossibusque incuneatur? At uero, annon ligamentis ille solutioribus adnectitur? Annon mobile etiam est ipsum uteri corpus, et ad lapsum procliuius, inprimis si uis accedat, qua inconditae obstetrices per parturientium uiscera grassantur? Ego sane, quoties faciem naturalium, uteri et uaginae attentius rimor, non uideo, quid prohibeat, quo minus uterus descendere ex parte uel totus possit.

THES. V.

Vteri prolapsus uerus exemplis singularibus confirmatur.

Quandoquidem autem experientia una rite instituta plus ualet, quam mille rationes, et supra dicti uiri obseruationibus suis, utut singularibus, confisi et nixi, omnem fidem hac in re ueteribus scriptoribus denegarunt, non immerito recentiores sectionibus in eiusmodi subiectis, prolapsu laborantibus, post mortem institutis, curiosius eam in rem inquisiuerunt, pluribusque exemplis demonstrarunt, uterum non tantum extra corpus cum uagina inuersa prolabi posse, sed etiam re ipsa elapsum in cadaueribus inuentum fuisse. Non memorabo nunc *Diemerbrockium*, *Regnerum de Graaf*, *Corn. Stalpart van der VViel*, *Peyerum* aliosque, qui statim se isti opinioni opposuerunt, atque exemplis, tum ab aliis, tum ab ipsis obseruatis, procidentiam ipsius uteri demonstrarunt. Adducam saltem unam uel alteram Auctorum recentissimorum, adhuc uiuen-

uiuentium, obſeruationem, quibus non tantum uteri prolapſus, ſed etiam totalis ſimul eius inuerſio confirmatur. Inſtar omnium eſſe poſſunt caſus, a *Celeberrimo Ruyſchio in Obſeru. Anat. Chirurg. VII. IX. X.* conſignati, utpote qui omnem animo noſtro ſcrupulum eximere poſſunt. Rariſſima inprimis eſt *Obſeruatio I.* qua refert, e tumore uteri prolapſi quadraginta et duos calculos in octogenaria ſectione extractos eſſe, qui ſedem ſuam in portione aliqua ueſicae urinariae ſimul prolapſae habuerunt. Ibidem quoque *Obſeru. XXIV. XXV.* mentionem facit lateralis tantum uteri portionis, itemque orificii ipſius interni in partu prolapſus, a ſe obſeruati. Contingit praeterea, uti *Idem obſ. X. et XXVI.* annotat et fig. 12. delineat, ut uterus in aut mox poſt partum totaliter inuertatur, cui malo obſtetrices imperitae, funiculum umbilicalem fortius extrahendo, occaſionem praebent, quandoque tamen illud a conatibus poſt partum remanentibus ortum ducit. Plura huius inuerſionis uteri totalis in partu exempla uidere licet in *Stalpart van der VViel Obſeru. Rarior. Cent. I. Obſ. LXVII.* Hoc tamen extra partum, a tumoribus intus in cauitate uteri natis oriri poſſe, nouo eoque ſingulari exemplo probauit *Clariſſ. von Sanden, Obſeruatione de prolapſu uteri inuerſi ab excreſcentia carneo fungoſa, in fundo eius interno, ex potu crepitus lupi enata,*

ta, communicata. Sectio enim post mortem instituta monstrauit, tumorem e pudendo istius foeminae propendentem ipsum uterum, ab excrescentia e fundo eius latiori radice enata, ac successiue crescente, ob spatii defectum per orificium exitum quaerente, tandemque foras erumpente, inuersum et extra corpus extractum fuisse, uti ex Fig. II. ibidem apposita clare ad oculum patet.

THES. VI.

Tumores alii e uagina enati, uteri procidentiam mentientes.

Sed nunc annotandum est, ex ipsa uaginae superficie interna oriri excrescentias tales carneo fungosas et scirrhosas, quae in tantam molem auctae, ut spatium interius non inueniant, e pudendo prorumpunt, uterumque prolapsum mentiuntur. Eiusmodi fungos in uagina adhuc absconditos, oui gallinacei ac pugni magnitudine ex illa exsectos memorat *Tulpius Obseru. Med. L. III. Cap. XXXIII. et XXXIV.* Fungum pariter cancrosum ex interiori matricis colli parte ligatura separatum recenset *Stalpart. van der VViel l. c. Obs. LXXXVII.* Excrescentiam cancrosam, duorum pugnorum magnitudine extra sinum pudoris propendentem, et ab ipso aliisque Medicis et Chirurgis pro utero inuerso et prolapso habitam, describit etiam *Segerus Obs.* 121. *Misc. Cur. A.* 1671. quae tamen, uti sectio post obitum foeminae instituta monstrauit, nihil

aliup

aliud fuit, quam excrescentia fungosa, ex uteri collo, et huius antica parte, prope Vesicae orificium, enata. Ita etiam *Iobus a Meckeren in Obseru: Anat: Medicis* pro confirmanda sua sententia, qua, uti supra uidimus, uterum omnino elabi posse negat ac pernegat, praeter aliorum obseruationes, refert integram historiam Sarcomatis insignis magnitudinis, gangraena iam correpti, praeuia ligatura colli angustioris resecti. Complures Medici atque Chirurgi praesentes illud uterum prolapsum crediderunt. Muliere autem paulo post denata, sectio cadaueris patefecit, non uterum ipsum prolapsum et abscissum fuisse, utpote qui bene constitutus in loco naturali inuentus est, ligamentum uero intus relictum monstrauit, tumorem ablatum nil aliud, quam tunicae rugosae, uaginam praeter alia constituentis, portionem, laxitatis nimiae culpa, extra pudendum elapsam fuisse. Hae similesque historiae satis superque euincunt, excrescentias tales carneo fungosas, e pudendo propendentes, haud raro imposuisse non tantum foeminis, sed ipsis quoque Medicis atque Chirurgis, ut tales uterum prolapsum esse, sibi persuaserint.

THES. VII.

Filo in praesenti ducimur ad quaestionem illam, quid de resectione uteri prolapsi, ab Auctoribus adeo frequenter commemorata, senti- *Vterus prolapsus an salua uita resecari possit?*

endum

endum ſit ? Integrum Catalogum Scriptorum recenſet *Meckeren loc. cit.* qui uterum ſalua vita non tantum aufferri poſſe, ſed etiam ablatum eſſe, memoriae prodiderunt. Hos inter *Plempius Anat. Cabrol. c.* 34. ſcripſit, uterum prolapſum incuria quadam putrefactum exſtirpari ſine incommodo, ſic, ut eo ablato etiam concipere queat mulier. *Fernelius* uidiſſe ſe refert parturientem quandam, cui uterus cum foetu incluſo, ſine ullo uitae diſpendio ablatus ſit. *Plinius et Soranus* uterum muliebrem aufferri ſine uitae periculo poſſe, exemplo porcorum, probare nituntur, et *Laurent. L. VII. de part. Gener. C. II.* omnia bona promiſit mulieri, cui uterus ablatus ſit, uti uidere eſt in *Bonet. Sepulcr. L. III. Sect. XXXII. Addit. obſ. VI. p.* 41. Ibidem etiam *Obſ. I. ex Jo: Georg. Volckameri* relatione recenſetur hiſtoria uteri procidentis ex uirgine reſecti, cui antea iam teſtes, per hymenem propendentes, ablati fuere, *eodem* obſervante *in Miſcell. Curioſ. A. II. Obſ. CCXXVI. p.* 328. Nullum tamen hic ſuppeditauit ſignum certum, unde iudicari poſſit, tubercula ablata re ipſa fuiſſe ouaria atque uterum, niſi quod dicat, priora calidae aquae iniecta, teſticulos uaſis ſuis annexos praeſentaſſe, ultimum uero formam uteri nondum defloratae retuliſſe, ſed cauitate deſtitutum fuiſſe. Maioris momenti uidetur eſſe obſeruatio *Paraei de Hom. gener. L. XIV.* qua

qua docet, mulieri tumorem corruptum e pudendo frustatim extractum fuisse, quod ipsi et quatuor Medicis praesentibus corpus uteri uisum fuit, cuius rei fidem fecit non tantum unus ex testiculis postea, ipso referente, extractus, sed etiam sectio foeminae post trimestre pleuritide extinctae, quia nusquam comparuit uterus, sed eius loco callosum quoddam corpus, quod natura, uti ille loquitur, quae nunquam in nobis otiatur, iacturam eius partis quasi reparatura, uel lacunam potius alui repletura, substituerat. Annon uero corpus istud callosum fuerit ipse uterus, ab abscessu diuturno in genitalibus existente deformatus, sub iudice lis est. Verbo: Pleraeque historiae de utero exsecto apud Auctores occurrentes ita sunt comparatae, ut dubium sit, an uterus, aut eius loco excrescentia quaedam fungosa et carnea abscissa fuerit. Vnicum tamen exemplum in fine tractatus supra laudati *Sandenii*, ex prolusione, *dissertationi Inaugurali de foemina grauida, lapsu uaginae uteri laborante* ab eius Praeside, *D. Ioh. Hadriano Sleuogtio* praemissa, adiectum confirmat, impossibile non esse, ut uterus prolapsus et corruptus salua uita resecari possit. Ipse enim testatur, se in massa, a pudendo muliebri resecta, quinque libras pendente, praeter opinionem, ipsissimum os uteri, cruore uiscido obturatum, reliquumque huius corpus, cum fundo integro et reliquiis tubarum, quasi in theca coriacea, prope iniectum uinculum, abscissa, reconditum offendisse. Imo ut ea clarius

dignosci possent, uterum ab orificio ad fundum, secundum longitudinem aperuit, et cauitatem eius ac crassitiem, statui naturali prorsus similem, detexit, tubisque setas nigras inseruit, atque sic Excellentissimis Academiae Ienensis Professoribus, plerisque Vrbis istius Doctoribus Medicis Practicis, atque centum studiosis demonstrauit, ut adeo de eo nullus dubitandi locus supersit.

THES VIII.

Sarcoma nostrum an uterum simul exsectum contineat?

His itaque ad illustrationem nostri casus praemissis, accedendum tandem est ad Sarcoma in praesenti a nobis luci expositum, ut pateat, quae sit eius natura atque origo, et ad quodnam genus tumorum in pudendo natorum, hactenus enumeratorum, idem sit referendum. Optimam quidem huic rei lucem accendet aliquando foeminae huius obitus et corporis defunctae apertio, qua locus, unde resectio facta, detegi poterit; uitam tamen et sanitatem, qua hactenus utitur, ipsi nullatenus inuidentes, interea periculum faciemus, quid quantumque in negotio hoc admodum obscuro, considerando circumstantias antecedentes, concomitantes et consequentes, praestare liceat. Equidem ex praecedente thesi constat, uterum prolapsum aliquando, utut forte rarissime, salua uita resectum fuisse. Tumor praeterea in nostra, post abscisionem portionis eiusdem prominentis a muliere peractam, uno impetu inter conatus, parturientium similes, foras prorumpens, magnam suspicionem excitauit, uterum per aperturam, sectio-

ne hac in uagina factam, simul excidisse. Repletio et occlusio sinus pudoris, a uagina ad inferiora tracta, ob quam digitis, circa tumoris collum ductis, intra pudendum nullibi penetrare licebat, suspicionem illam auxit. Corpus tandem musculosum, in sarcomate ablato apparens, ac figura externa pariter ac structura interna carnosa, cum intermixtis orificiis numerosissimis uasorum sanguiferorum, uteri speciem prae se ferens, sententiam istam penitus confirmare uisa est. Quoniam tamen nec intus cauitatem in hoc corpore inuenire, nec extus quicquam de ouariis et ouiductibus ligamentisque detegere licuit, illud uterum, sectione ex muliere sublatum ego non dixerim. Retractio enim totalis uaginae ad interiora, ac fluxus mensium post illud tempus naturalis et regularis insecutus, satis superque edocent, uterum in corpore remansisse, et originem huius tumoris aliunde deriuandam esse.

THES. IX.

Quale illu sit? et ad quodnam genus tumo rum enume ratorum f referen- dum?

Rebus sic stantibus, aliud iudicium de nostro Sarcomate ferre non possumus, quam quod illud sit excrescentia quaedam carnosa et scirrhosa ex uaginae ipsius substantia, parteque superiori, utero proxima, enata. Idque penitus suadet pars illa mollior rugosa et lobosa, corpus musculosum sustinens, quam uaginae portionem esse, inspectio docet. Saltem corpus illud musculosum, figuram et texturam internam uteri exhibens, difficultatem creat, unde illud originem trahat. Notum autem est, ua-

ginae uteri ſubſtantiam intus quidem membranoſam, nerueam atque papillarem eſſe, rugasque copioſas inſtar rugarum inteſtini ieiuni, exhibere, ac ubiuis lacunas, uti circa urethram et uteri praeprimis ceruicem, ita per totam ſuperficiem monſtrare, quae cum glandulis ſubſtratis communicantes liquidum mucoſum ſecernunt. Exterius uero muſculoſus contextus uaginam ambit, ac copioſiſſimis uaſorum cum utero partibusque adiacentibus communibus ramificationibus, multiplici anaſtomoſi inter ſe iunctis, ac ſubſtantiam uaginae perreptantibus, gaudet. Quid itaque mirum in textura iſta muſculoſa glandulis atque uaſculis intertexta, ab humoribus impuris ac uiſcidis, intus ſtagnantibus, obſtructiones et indurationes harum partium fieri, unde omnia ſarcomata, aut excreſcentiae carneo fungoſae, et ſcirrhi, aut quocunque demum nomine ueniant, tumores oriuntur. Faciunt huc iniuriae uariae, quibus uagina, aeque ac uterus ipſe, ante, in, et poſt partum obnoxia eſt, fluxus menſium et lochiorum inordinatus, retentus, aut inconuenienter ſuppreſſus, uel etiam nimius. Humores quippe largius ad genitalia confluentes, atque tranſitum aut egreſſum per tubulos obſtructos non inuenientes, inter plexus uaſorum atque glandularum reſtagnant, ſenſim inſpiſſantur, partes circumiacentes diſtendunt, atque ita excreſcentias illas, fungorum more protuberantes, efformant.

THES. X.

Praecesserunt autem in nostra partus iterati, subinde laboriosi, quibus uagina cum utero ualde extensa, tonusque eius maxime relaxatus fuit. Foemina egestate coacta, nec tempore grauiditatis, nec post partum diaetam conuenientem obseruauit, in nulla re sibi pepercit, labores durissimos suscepit, pondera gestauit, mox a partu e lecto surrexit, corpus aeri frigido exposuit, fluxusque lochiorum nullam curam habuit. Quae autem et quanta mala inde in grauidas atque puerperas redundare soleant, notius est, quam ut a me hic exponi opus habeat. Insecuta post illud tempus haemorrhagia diuturna atque enormis sufficienter testatur de uteri partiumque connexarum graui laesione, sanguinisque in iisdem circuitu difficili atque stagnatione, unde tanto impetu tantaque quantitate idem per uias genitales erupit. Fluxum hunc illa neglexit, ac praeter domestica remedia, nihil eidem opposuit, potius motu inconuenienti, eleuatione ponderum, refrigeratione, aliisque diaetae erroribus illum auxit. Nec ullum est dubium, illam ad haemorrhagiam coercendam et restinguendam, inter remedia domestica adstringentibus et stypticis usam esse, pro more uulgi, qui ad talia, tanquam sacram anchoram, confugere solet. Neminem uero latet, quot et quanta ex intempestiue suppressa haemorrhagia mala oriantur. Per eiusmodi enim austera, constringentia ac styptica medicamenta sanguis et alii humores intra uasa

Causae antecedentes ponderantur.

diſtenta ſtagnantes ſubito coagulantur et inſpiſſantur, unde in aliis inflammationes, abſceſſus et exulcerationes, in aliis tumores duri ac ſcirrheſcentiae partium internarum haud raro originem trahunt. Ipſa Sarcomata et excreſcentias carneo fungoſas in partibus genitalibus ortum inde repetere, probat exemplum *Sandenii* ſupra memoratum. Foemina illa infuſo crepitus lupi, contra abortus frequentes et haemorrhagias uteri uſurpato, excreſcentiae iſti carneo fungoſae, in uteri cauitate ex eius fundo enatae, occaſionem dedit, a qua uterus inuerſus foras propulſus fuit, et inſecuta exulceratio et ſphacelatio febrisque coniuncta uitae finem fecit.

THES. XI.

Circumſtantiae ſingulares caſus noſtri conſiderantur.

Ad noſtrum ut reuertamur caſum, notatu digniſſima inprimis in eo eſt circumſtantia, in hiſtoria annotata, tumorem hunc prius e uagina exitum non inueniſſe, quam reſecta prius a foemina parte eius protuberante. Hoc ipſo quippe idem quodammodo detumuit, uiamque faciliorem prorumpendi inuenit. Hoc uero mirum, ne minimam inde ſecutam fuiſſe haemorrhagiam, quod tamen nulli alii rei, quam ſcirrheſcentiae et ſphacelationi tumoris relatum ferri debet. [illegible]emorrhagiam uero a ſectione metuendam im[illegible]it ligatura iniecta, utut hac forte opus non fuiſſet, quia collum tumoris albicans et quaſi tendineum nulla inſigniora uaſa monſtrauit, ac uix gutta una ſanguinis ex eodem ſtillauit. A reſectione etiam ſarcomatis, quod,

prae-

praesente et dirigente *Sleuogtio*, e foemina sublatum esse, ipsumque uterum simul abscissum, illo teste, comprehendisse, supra notauimus, nulla haemorrhagia secuta est, quamuis pars ligata, simul ac a pondere trahente liberata fuit uinculo, quo collum eius ante sectionem ualide ligauerat Chirurgus, statim se subtraxerit et ad interiora resiliuerit, non sine terrore Chirurgi, haemorrhagiam aegre restinguendam metuentis, cum tamen uix duae unciae cruoris effluxerint, mox sero tenui eum excipiente. Ligamentum istud in nostra foemina omnium subsequentium symptomatum, tractionis et pressionis in abdomine, tumoris oedematosi, haemorrhagiarum uteri, aliorumque incommodorum causa exstitit, quia, illo lenta suppuratione post dimidium demum annum separato, omnia illa accidentia statim euanuerunt. Nihilo tamen secius securitatis gratia ligatura merito applicata fuit, ac in casibus similibus non facile negligi debet. Caute tamen cum ista procedendum esse, docet casus *Segeri* supra relatus, ubi in excrescentia tali fungosa, statim a ligatura grauissima symptomata secuta sunt, quae uero uinculo sublato cessarunt. Cauendum etiam sedulo, ne partes adiacentes uinculo comprehendantur, quod contigisse refert celebratus *Ruyschius Obs. VII.* in foemina, in qua Chirurgus, uterum prolapsum et corruptum exstirpaturus, meatum urinarium simul ligauit, unde aegra, suppressione urinae totali correpta, occubuit.

THES.

THES. XII.

Conclusio. Ex praesenti tractatione, obseruationibusque in ea recensitis, ni fallor, patescit, in similibus casibus nihil quidem temere agendum, in statu uero dubio atque ancipiti interdum aliquid cum prudentia tentandum esse. Quilibet enim uidet, foeminam hanc e praesentaneo uitae periculo, ob sphacelationem tumoris propendentis, mortisque e faucibus per operationem institutam ereptam fuisse. De hoc tamen plura ut addam, opus non esse iudico.

FINIS.

